

**Beleidsplan
2009-2012**

INHOUDSOPGAVE

1. Missie	3
1.1 Academische bijdrage	3
1.2. Bijdrage joods leven in Nederland	4
2. Organisatie	6
3. Beleid	7
3.1 Profilering instituut	7
3.1.1 Onderzoeksfocus	7
3.1.2 Permanente focus: culturele diversiteit en interculturele dynamiek van de diaspora	8
3.1.3. Wisselende focus	8
3.2 Bereik Instituut	9
3.2.1 Achterban	9
3.3 Externe samenwerking	10
3.4 Financieel	11
4. Structurele Projecten	12
4.1 Lezingenserie	12
4.2 Cahiers	12
4.3 Leerstoelen	12
4.4 Scholar in Residence	13
4.5 Website	13
4.6 Database onderzoekers	13
5. Niet-structurele projecten	13
5.1 De Messiasbruid Sara	13
5.2 Proceedings congres Borders and Boundaries	14
5.3 Joodse ondernemers in de Nederlandse ledernijverheid, 1870-1940	14
5.4 Online inventarissen van Nederlands-joodse archiefcollecties in de Bibliotheca Rosenthaliana	15
5.5 Jiddisch in Nederland	15

1. Missie

Als Nederlands wetenschappelijk instituut voor Joodse Studies, levert het Menasseh ben Israel Instituut (MbII) sinds 1996 met zijn activiteiten een waardevolle bijdrage aan zowel het algemene academische klimaat als het joodse leven in Nederland. Deze activiteiten omvatten het opzetten en uitvoeren van (inter)nationale onderzoeksprojecten, de verzorging van symposia en lezingen, de verzorging van wetenschappelijke publicaties, het bevorderen van het onderzoek naar in Nederland aanwezig joods erfgoed en het bevorderen van samenwerking van onderzoekers op het gebied van Joodse Studies in heel Nederland en in het bijzonder tussen de Universiteit van Amsterdam en het Joods Historisch Museum.

1.1 Academische bijdrage

De waarde van deze bijdrage is gestoeld op meerdere aspecten. Wat betreft het algemene academische klimaat in Nederland:

- *Internationalisering*: Als Nederlands instituut voor Joodse Studies maakt het MbII deel uit van een institutioneel internationaal wetenschappelijk netwerk. Niet alleen is het onderzoekssubject van Joodse Studies bij uitstek internationaal omdat joden over de gehele wereld – waaronder niet in de laatste plaats Amsterdam - hun voetsporen hebben achtergelaten, ook wordt er internationaal op veel plaatsen op hoog niveau onderzoek gedaan op dit terrein. Zo onderhoudt het MbII onder meer contacten met verwante buitenlandse wetenschappelijke instituten, waaronder het *Leo Baeck Institute* in Londen en Frankfurt, het *Van Leer Institute* in Jeruzalem en het *Instituut voor Joodse Studies* in Antwerpen en het *Institut für Jüdische Studien* aan de Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf. Een in Amsterdam gevestigd instituut voor Joodse Studies helpt daarmee het Nederlandse onderzoek naar Joodse Studies een internationale dimensie te geven. De huidige internationale contacten van het Joods Historisch Museum en de Joodse Studies afdelingen aan de UvA, zijn dientengevolge vaak dankzij het MbII tot stand gekomen.
- *brugfunctie*: Er bestaat behalve een brede academische gemeenschap die zich met Joodse Studies bezighoudt ook een groot niet-academisch publiek met veel belangstelling voor de onderwerpen die bij Joodse Studies aan de orde komen. Dat betekent dat Joodse Studies en het MbII een goed middel zijn om de kloof te overbruggen tussen academie en maatschappij. De samenwerking tussen de participanten van het MbII - het Joods Historisch Museum (JHM) en de Universiteit van Amsterdam (UvA) - sluit daar ook goed bij aan.

- *theoretische relevantie*: Joodse Studies hebben een voortrekkersrol gespeeld op een groot aantal theoretische onderzoeksterreinen. Onderzoek naar joodse geschiedenis kan belangrijke inzichten verschaffen die verder reiken dan de joodse geschiedenis zelf. Voorbeelden zijn onderzoek op het gebied van nationalisme, culturele herinnering, diaspora's en minderheden.
- *versterking stedelijke culturele campus*: Het MbII versterkt met zijn vestiging in het JHM het profiel van de zogenaamde 'stedelijke culturele campus' in het zuidoostelijke gedeelte van het centrum van Amsterdam. Het kan bijdragen aan de plannen voor ontwikkeling van dit gebied met ondermeer de Portugese Synagoge, het JHM en de Hollandsche Schouwburg. De wetenschappelijke inslag van het instituut en de band met de UvA, waaronder de Bibliotheca Rosenthaliana en de samenwerking met de Bibliotheek Ets Haim - Livraria Montezinos, kunnen de culturele campus verrijken met een academisch fundament dat de basis van de museale en toeristische plannen voor de ontwikkeling van dit gebied zal verstevigen en de universiteit hierbij kan betrekken.
- *samenwerking*: Het joodse onderzoek in Nederland is verspreid over veel universiteiten en andere instellingen zoals archieven en musea waar het MbII een gezamenlijk platform aan kan bieden. De bevordering van samenwerking en uitwisseling tussen deze instellingen zal een stimulans bieden aan de joodse wetenschap in heel Nederland.

1.2. Bijdrage joods leven in Nederland

Voor joods leven in Nederland geldt dat joodse wetenschap binnen een belangrijk segment van de joodse gemeenschap veel interesse geniet en daarmee een belangrijke behoefte vervult. Ook daar is een aantal verklaringen voor te geven:

- Joodse Studies verschaffen inzicht in vele aspecten van de joodse identiteit. Vernemen hoe joden in het verleden zijn omgegaan met bijvoorbeeld de externe druk om te assimileren en te integreren, de relevantie van de joodse godsdienst in een veranderende en moderniserende maatschappij, of hun relatie met niet-joodse overheden, zijn thema's die als een rode draad door de joodse geschiedenis heenlopen, maar ook relevant zijn voor veel joden die nu leven.
- Daarnaast is een bijzonderheid van de joodse identiteit dat deze voor veel mensen los gezien kan worden van het geloof. Voor een aanzienlijke groep joden in Nederland geldt dat zij niet geloven in de grondprincipes van het joodse geloof, zonder dat het bij hen op

enigerlei wijze afbreuk doet aan hun gevoel joden te zijn. Voor hen biedt hun interesse in joodse wetenschap vaak een weg om die identiteit gestalte te geven zonder dat dit hen verplicht te geloven of te participeren in religieuze activiteiten.

- Iedere gemeenschap heeft haar verleden, maar existeert ook door haar herinnering aan dat verleden. Zo ook de joodse gemeenschap. Onderzoek naar dat verleden helpt deze herinnering levend te houden en bevordert daarmee een gevoel van historische continuïteit met dat verleden.

2. Organisatie

Het MbII is een statutair te Amsterdam gevestigd instituut waarvan de Universiteit van Amsterdam en Stichting het Joods Historisch Museum participanten zijn. Beide instellingen zijn vertegenwoordigd in het bestuur.

Het MbII bestaat momenteel uit een coördinator en een uitvoerend secretaris (bureau) die worden bijgestaan door een bestuur met onder meer de directeur van het Joods Historisch Museum, de conservator van de Bibliotheca Rosenthaliana, en de UvA hoogleraar Hebreeuws Aramees en Joodse Studies. Het kan verder een beroep doen op de in het Joods Historisch Museum aanwezige administratieve infrastructuur (salarisadministratie, P&O, ICT etc.). Daarnaast heeft het afhankelijk van de lopende projecten medewerkers in dienst voor de uitvoering van projecten.

Momenteel bestaat het bureau van het MbII uit:

dr. David Wertheim, coördinator

drs. Margreet Witvoet, uitvoerend secretaris

Momenteel bestaat het bestuur van het MbII uit:

Prof. dr. I.E. Zwiep - voorzitter

drs. J.J Cahen - secretaris-penningmeester

dr. E.G.L. Schrijver

drs. R.C. Musaph-Andriess

Prof. dr. G.W.J. Rooijackers

Huidige medewerkers van het instituut zijn:

drs. Monika Saelemaekers, catalograaf

drs. Paul van Trigt, onderzoeker leerproject

dr. Serge ter Braake, onderzoeker leerproject

3. Beleid

3.1 Profilering instituut

Het MbII heeft in zijn bestaan veel belangwekkend en kwalitatief hoogstaand wetenschappelijk onderzoek gegenereerd. Enkele voorbeelden zijn het monumentale biografische woordenboek Joden in Nederland in de Twintigste eeuw, met bijbehorende website www.jodeninnederland.nl, het project Jiddisch in Nederland, dat baanbrekend is geweest voor het onderzoek naar de Ashkenazisch joodse geschiedenis in Nederland en de omvangrijke catalogiseringsprojecten van de Bibliotheca Rosenthaliana. Op basis van deze en toekomstige projecten zal het Menasseh ben Israel Instituut verder bouwen aan zijn identiteit als wetenschappelijk instituut. Daarvoor zal het een aantal structurele activiteiten initiëren die als ruggengraat van het instituut zullen dienen, op basis van een gerichte onderzoeksfocus.

3.1.1 Onderzoeksfocus

Joodse Studies is een breed onderzoeksgebied dat een 4000 jarige geschiedenis beslaat, vertakt is over vele disciplines, waaronder geschiedenis, filosofie, literatuur, sociologie, theologie en verspreid is over vele instellingen waaronder universiteiten, musea, en archieven. Daarbij vindt Nederlands onderzoek plaats binnen een veel groter internationaal veld. Het MbII moet recht doen aan deze interdisciplinariteit en variëteit, maar zal zich tegelijkertijd profileren met een duidelijke inhoudelijke focus. De belangrijkste voordelen van een heldere inhoudelijke focus zijn dat het instituut zich er herkenbaarder mee zal maken naar de buitenwereld, zich kan onderscheiden van onderzoeksinstituten op het gebied van Joodse Studies in het buitenland, een motivatie kan zijn voor andere instellingen om samenwerkingsverbanden aan te gaan en goed kan werken bij het werven van middelen.

De focus moet gericht genoeg zijn om binnen deze veelheid een herkenbaarheid op te bouwen, maar ook breed genoeg om aan te kunnen sluiten bij zo veel mogelijk lopend onderzoek, zodat een zo groot mogelijk aantal instellingen en onderzoekers op het terrein van Joodse Studies aansluiting vindt bij het instituut. De focus moet gerelateerd zijn aan de geografische ligging van het instituut in Nederland en in Amsterdam, en aansluiten bij moderne (inter)nationale debatten en ontwikkelingen. Om aan deze en bovengenoemde voorwaarden te kunnen voldoen is gekozen voor een permanente focus en een wisselende focus.

3.1.2 Permanente focus: culturele diversiteit en interculturele dynamiek van de diaspora

Het MbII is een Nederlands instituut voor Joodse Studies en doet er goed aan uit te gaan van de bijzonderheid van de Nederlands-joodse geschiedenis en de in Nederland aanwezige joodse archieven. Die bijzonderheid ligt voor een groot deel paradoxaal genoeg in een zeer internationale inslag. De Joden in Nederland en de archieven - met belangwekkende documenten in vele talen, waaronder Nederlands, Jiddisch, Portugees en Ladino - die zij nalieten weerspiegelen bij uitstek het wereldomspannende gezicht van de diaspora. Joods Nederland is meer dan eens een knooppunt geweest van internationale joodse migratiestromingen en mag daarom gezien worden als een laboratorium voor alle culturele wisselwerkingen die daarbij horen. De delta aan de Noordzee heeft joodse gemeenschappen aangetrokken die varieerden van de Marranen uit Spanje en Portugal, de Poolse joden in de 18^e en 19^e eeuw tot de grote Duitse joodse gemeenschap die in de dertiger jaren van de twintigste eeuw 'Exil' zocht. Daarnaast zijn er zijn vanuit Nederland joden naar veel andere gebieden geëmigreerd, waaronder Zuid Amerika, Noord Amerika en Israël. Vaak zijn de contacten met de Lage Landen blijven bestaan. De naamgever van het Instituut, Menasseh ben Israel vormt zelf het beste voorbeeld hiervan. De drukker uit de zeventiende eeuw werd buiten Nederland, waarschijnlijk in Portugal, geboren, leefde het grootste deel van zijn werkzame leven in Amsterdam, emigreerde bijna naar Brazilië en emigreerde daadwerkelijk naar Engeland. Vlak voor zijn dood keerde hij vervolgens weer terug naar Nederland.

Om deze reden zal het MbII inhoudelijk de nadruk leggen op de culturele diversiteit en interculturele dynamiek in de joodse diaspora. Dat omvat een breed scala aan mogelijk onderzoek, waarbinnen onderwerpen vallen als de banden met Palestina en Israël, internationale contacten, interculturele dialoog, Antisemitisme en filosemitisme en het jodendom in de Nieuwe Wereld. Nadruk zal blijven liggen op de Nederlands joodse geschiedenis, maar het Instituut zal zich daar niet toe beperken.

3.1.3. Wisselende focus

Als geschiedenis van een volk zonder land kan de joodse geschiedenis gelden als een voorbeeldgeschiedenis voor minderheden, processen van natievorming, integratie en interculturele beïnvloeding. Om die reden hebben Joodse Studies veel bij te dragen aan actuele maatschappelijke en academische debatten. Dit is dan een belangrijke missie voor Joodse Studies in het algemeen en het MbII in het bijzonder. Om recht te doen aan die missie zal getracht zal worden om ieder jaar

een belangrijk deel van de activiteiten van het MbII een inhoudelijke samenhang te geven. Daarvoor zullen onderwerpen in aanmerking komen die in de maatschappelijke belangstelling staan. Volgend jaar zal dat zijn: ‘Kerk en Staat in het Jodendom’. Dat kan aansluiten bij het geplande colloquium Jiddisch over Jiddisch en politiek in 2009. Voor het jaar daarna is als onderwerp gepland: Joods secularisme waarbij aandacht kan worden geschonken aan de Bund archieven in het IISG, de Haskalah collectie in de Rosenthaliana en Sefardisch secularisme (Uriel da Costa, Spinoza).

3.2 Bereik Instituut

Het MbII streeft ernaar zoveel mogelijk mensen met interesse in Joodse Studies te bereiken, wetenschappers én geïnteresseerden. Om daarvoor te zorgen zal het werken aan het verstevigen van zijn achterban, en samenwerken met andere organisaties.

3.2.1 Achterban

Deel van de strategie van het Menasseh ben Israel Instituut is om in de toekomst actief te werken aan het verstevigen en uitbreiden van zijn achterban. Het instituut heeft een vaste groep - wetenschappers en geïnteresseerden - die bekend zijn bij het Instituut en die bekend zijn met de activiteiten en publicaties van het Instituut. Maar het instituut heeft een sterkere band met deze groep. Om deze redenen zal het instituut streven naar:

- Het uitbreiden van zijn achterban
- Het op een structurele manier verbinden van deze achterban aan het instituut.

Een aantal van de voorgenomen projecten zijn ontwikkeld om deze doelen te realiseren. Allereerst de vernieuwing van de website (zie 4.5., p. 13). Dit project is onder meer opgezet om het instituut een duidelijker gezicht te geven. Via de website is het niet alleen mogelijk publicaties en kaarten te bestellen voor evenementen, maar ook om donateur te worden van het instituut. De website is tweetalig, Engels en Nederlands, zodat ook niet-Nederlandstaligen makkelijk kennis kunnen maken met het instituut.

Ten tweede de jaarlijkse lezingenserie (zie 4.1. p. 12). Tijdens de lezingen kan het Instituut zich presenteren en zorgen dat de toehoorders zich ook zullen interesseren voor de andere activiteiten het instituut. In het kiezen van onderwerpen voor deze serie zal getracht worden om een zo breed mogelijk publiek - jong, oud, joods, niet-joods – te bereiken.

Ten derde de uitgave van een serie cahiers (zie 4.2. p. 12). Het zal mogelijk worden voor het publiek om een abonnement op deze serie te nemen, waardoor een vaste groep abonnees zich aan het instituut zal verbinden. Doordat de serie een platform biedt voor lopend onderzoek, zullen ook onderzoekers van verschillende universiteiten binnen en buiten Nederland door publicatie in de series zich verbinden met het instituut.

3.3 Externe samenwerking

De twee participanten in het MbII, het JHM en de UvA, zijn twee van de belangrijkste instellingen voor Joodse Studies in Nederland, maar het zijn zeker niet de enigen. Er bestaat een keur aan universitaire en niet-universitaire instellingen die werk uitvoeren op dit terrein. Het MbII stelt zich tot doel om zo veel mogelijk van deze instellingen te betrekken bij zijn werkzaamheden door samenwerking met deze instellingen te zoeken. Het instituut onderhoudt nauwe banden met de Bibliotheca Rosenthaliana, de Bibliotheek Ets Haim - Livraria Montezinos, de mediatheek van het JHM, het IISG en het Stadsarchief Amsterdam, het Nederlands Genootschap voor Joodse Studiën, de *KNAW Commissie voor de Geschiedenis en de Cultuur van de Joden in Nederland*. Ook zijn er contacten met Nederlandse universiteiten waar Joodse Studies worden verricht zoals de Vrije Universiteit, de Universiteit Utrecht, de Universiteit Leiden en de Rijks Universiteit Groningen en met internationale partners, zoals het Leo Baeck Institute in Londen, en het Van Leer Institute in Jeruzalem.

Deze samenwerking krijgt onder meer gestalte in de volgende projecten:

- Proceedings congres Borders and Boundaries (samenwerking met KNAW Commissie voor de Geschiedenis en de Cultuur van de Joden in Nederland) zie: 5.2. p. 13.
- Online inventarissen van Nederlands-joodse archiefcollecties in de Bibliotheca Rosenthaliana (samenwerking met Bibliotheca Rosenthaliana) zie: 5.4. p. 14.
- Onderbrengen van Leerstoel Joodse Studiën bij het Menasseh ben Israel Instituut (samenwerking met Stichting bijzondere Leerstoel Joodse Studiën) zie: 4.3 p. 12.

3.4 Financieel

Het MbII heeft bijzonder weinig eigen middelen en is voor grote projecten geheel afhankelijk van externe geworven middelen. De jaarlijkse contributies van de participerende instellingen (JHM en UvA) zijn geheel nodig voor het in stand houden van het bureau en het bekostigen van eigen bijdragen bij projecten die nodig zijn om externe fondsen te werven.

Er wordt daarom gekozen om prioriteit te geven aan zichtbare activiteiten die relatief weinig kosten, en soms op termijn ook opbrengsten met zich mee brengen. Zo kan een basis worden ontplooid die het instituut minder afhankelijk maakt van geldschieters en minder financieel risico laat lopen. Dit zal de continuïteit van het instituut helpen waarborgen.

4. Structurele Projecten

Structurele projecten zijn de projecten die jaarlijks terugkeren en het Instituut een herkenbaar profiel moeten verschaffen

4.1 Lezingenserie

Het instituut zal een jaarlijkse lezingenserie organiseren over een bepaald onderwerp met nationale en internationale sprekers. Deze activiteit zal het gezicht worden van de jaarlijks inhoudelijke focus van het instituut. De lezingenserie kan als geheel worden aangekondigd, zodat mensen terugkomen. Een voordeel boven een congres met verschillende sprekers tegelijk is dat er meer rekening gehouden kan worden met de individuele agenda's van sprekers en dat het ook niet een te groot beroep doet op de tijd van potentieel publiek.

4.2 Cahiers

De korte publicaties in brochurevorm van het MbII zullen worden opgenomen in een genummerde reeks cahiers. De serie die onder de naam Menasseh ben Israel Instituut Studies zal verschijnen zal een beeld geven van lopend vernieuwend onderzoek op het gebied van Joodse Studies in Nederland en een gezicht geven aan het instituut.

Gestreefd zal worden naar ten minste vier uitgaven per jaar. Daarnaast staat de reeks open voor kopij van onderzoekers die er werk kunnen publiceren dat te omvangrijk is voor een tijdschriftartikel en te kort voor een boek. Als basis van de reeks zal de door het MbII betaalde publicatie van de Leeser Rosenthal/Juda Palache-lezing dienen. De reeks zal ook gebruikt worden voor beperkt oorspronkelijk onderzoek zoals het lopende onderzoek naar de Nederlands joodse ledernijverheid of het geplande onderzoek naar de uit Amsterdam afkomstige bruid van de befaamde valse Messias Shabbetai Zevi. Het zal mogelijk worden voor geïnteresseerden om een abonnement te nemen op de serie. Daarmee zal niet alleen een deel van de publicatiekosten terugverdiend worden en de serie op de lange termijn blijven bestaan, maar zal het MbII een vaste publiek aan zich kunnen gaan binden.

4.3 Leerstoelen

Het MbII blijft doorgaan met de instandhouding van de Bijzondere Leerstoel Jiddische Taal en Cultuur, in het bijzonder in Nederland aan de Universiteit van Amsterdam, momenteel bezet door Prof. dr Shlomo Berger. Vanuit de leerstoel wordt speciale aandacht gevraagd voor het specifieke belang van het Nederlandse Jiddisch, dat een weerspiegeling vormt van de Nederlands-joodse

identiteit en leefwereld. Aan deze leerstoel zijn verschillende activiteiten gekoppeld. Ieder jaar wordt een symposium georganiseerd met internationale sprekers, waarvan het Menasseh ben Israel Instituut de lezingen publiceert. Dit jaar (2008) zal het symposium gaan over *Yiddish Story Telling*, in 2009 over *Yiddish and Politics*. Verder verzorgt de leerstoel een jaarlijkse collegereeks aan de universiteit die ook open staat voor studenten die niet ingeschreven staan aan de universiteit.

Daarnaast zijn er afspraken gemaakt om ook de Bijzondere Leerstoel Joodse Studiën aan de Universiteit van Amsterdam bij het instituut te voegen, momenteel bezet door Prof. dr Evelien Gans.

4.4 Scholar in Residence

Het MbII zal zich inspannen om een internationale senior onderzoeker op het gebied van joodse studies naar Amsterdam te halen ten bate van het internationale netwerk van de UvA en het JHM.

4.5 Website

Het MbII beheert de in 2008 volledig vernieuwde website www.mbii.nl, die de activiteiten van het MbII uitdraagt. Op deze site staan onder meer alle activiteiten van het MbII vermeld met een overzicht van projecten een agenda en een archief. Via de website kunnen ook MbII publicaties worden aangeschaft en kaarten besteld voor evenementen.

4.6 Database onderzoekers

De website zal een database bevatten met de namen van zoveel mogelijk mensen binnen en buiten de universiteit die zich met lopend onderzoek op het gebied van Joodse Studies bezig houden, met korte beschrijvingen van hun onderzoek. De database zal een snel te gebruiken overzicht worden van de in Nederland aanwezige expertise op het gebied van Joodse Studies.

5. Niet-structurele projecten

Niet-structurele projecten zijn projecten met een bepaalde looptijd.

5.1 De Messiasbruid Sara

Onderzoek naar de bruid van de valse messias Shabbetai Zevi, die vanuit Amsterdam naar haar aanstaande man vertrok. Het onderzoek zal zich richten op de vraag of nog informatie te vinden is

over deze kleurrijke figuur en zal zich ook bezighouden met de beeldvorming rond haar persoon in latere eeuwen.

Beoogde afronding: 2010

5.2 Proceedings congres Borders and Boundaries

Het Menasseh ben Israel Instituut geeft de proceedings uit van het elfde KNAW-symposium over Nederlands-joodse geschiedenis. Dit congres was getiteld “ Borders and Boundaries in and around Dutch Jewish History” en werd van 18 tot en met 21 november 2007 in Amsterdam en Enschede gehouden. De bundel zal bijdragen bevatten van een keur aan internationale auteurs: Yonathan Boyarin (Chapel Hill), Chaya Brasz (Jeruzalem), Manuela Franco (Lissabon), Karin Hofmeester (Antwerpen), Paula Hyman (Yale), Jan Lucassen (Amsterdam), Krzysztof Makowski (Poznan), Dan Michman (Jeruzalem), Ronald Schechter (Williamsburg), Stefanie B. Siegmund (Michigan), Yaron Tsur (Tel Aviv), Veerle Vanden Daelen (Antwerpen), David de Vries (Tel Aviv), Bart Wallet (Amsterdam), David Wertheim (Amsterdam).

Beoogde afronding: 2010

5.3 Joodse ondernemers in de Nederlandse ledernijverheid, 1870-1940

In dit onderzoek wordt door middel van een tweetal casestudies een grondig begin gemaakt met het historisch onderzoek naar joodse ondernemers in de leerindustrie en leerhandel. Daarbij zal allereerst bij wijze van inventarisatie onderzocht worden of het kwantitatieve aandeel van joodse ondernemers en ondernemingen in de Nederlandse ledernijverheid inderdaad zo groot was als de bestaande literatuur doet vermoeden.

Daarnaast zal ook de sociale positie van de ondernemers aan bod komen. Dit zal gebeuren door middel van een (kwalitatieve) vergelijking met niet-joodse ondernemers waarin zal worden nagegaan in hoeverre en op welke manier de joodse identiteit van betekenis was voor de onderzochte personen. Daarbij zal worden gekeken of en hoe gebruikelijke verklaringen van succesvol joods ondernemerschap zoals de positie als etnische minderheid, de mate van integratie in een niet-joodse omgeving, de gunstige uitgangspositie als handelaars, hun (internationale) netwerk en antisemitische tegenwerking ook hier een rol hebben gespeeld.

Uitvoerders: drs. Paul van Trigt, dr. Serge ter Braake

Beoogde afronding: 2009

5.4 Online inventarissen van Nederlands-joodse archiefcollecties in de Bibliotheca

Rosenthaliana

Dit project voorziet in de beschrijving van vijftig nog goeddeels onbeschreven Nederlands-joodse archiefcollecties aanwezig in de Bibliotheca Rosenthaliana. De inventarissen zullen via de website van de Bijzondere Collecties van de Universiteitsbibliotheek beschikbaar gesteld worden en daarmee een waardevolle bijdrage leveren aan het onderzoek naar de geschiedenis van de Nederlandse Joden.

uitvoerder: Monika Saelemaekers

Beoogde afronding: 2011

5.5 Jiddisch in Nederland

Dit project heeft als doel om een begin te maken met het nog weinig bestudeerde Nederlands Jiddisch. Het behelst twee door NWO gefinancierde promotieonderzoeken aan de UvA in Nederland, een uitgave van de zogenaamde Kuranten (door drs H. Pach) en een onderzoek van Jiddische geschiedwerken (door drs B. Wallet), en twee postdoctorale onderzoeken aan de Heinrich-Heine-Universität, Düsseldorf in Duitsland, een naar de Protocollenboeken van de joodse gemeentes buiten Amsterdam (door dr S. Litt) en een repertorium van Nederlands Jiddische handschriften (door dr E. Butzer).

Beoogde afronding: 2011